

BOSHLANG‘ICH SINFLARIDA INTERAKTIV O‘QITISH USULLARI

Xomidova Xurshida Xoshimovna

Marg‘ilon 20-maktab o‘qituvchisi

Dalibekova Muxayyoxon Rustambekovna

Marg‘ilon 20-maktab o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA

Boshlang‘ich sinf darslarida interaktiv o‘qitish usullari bayon etilgan. Interaktiv usullar, ularning ahamiyati, zamonaviy ta’limning taraqqiyot tendensiyalari ilmiy tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: interfaol o‘qitish, tendensiyalar, interaktiv metodlar, jamoaviy ishlash.

Zamonaviy ta’limning holati va jamiyat taraqqiyoti tendensiyalari ta’lim muhitini rivojlantirishga yangi tizimli tashkiliy yondashuvlarni talab qiladi. Ta’lim jarayonida o‘quvchiga yo‘naltirilgan yondashuv interfaol usullarni ta’minlashga yordam beradi. “Interfaol usullar” tushunchasi ishtirokchilar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir usullari sifatida tarjima qilinadi va bu usullardan foydalangan holda o‘tkaziladigan treningni interaktiv, ya’ni o‘zaro ta’sirga asoslangan deb hisoblash mumkin.

Interfaol o‘qitish usullari - yangi tajriba o‘zlashtiriladigan va yangi bilimlar olinadigan o‘quv, ishbilarmonlik, rolli o‘yinlar, munozaralar ko‘rinishida o‘quvchilar va o‘qituvchi bilan samarali hamkorlikni tashkil etish qoidalari tizimidir. “Interfaol usullar” atamasi o‘zaro usullarning ikki guruhi bilan bog‘liq: birinchi guruh - kompyuter va kompyuter orqali muloqotga asoslangan ta’lim, ikkinchi guruh - kompyuterdan tashqari - o‘quvchilar o‘rtasidagi maxsus tashkil etilgan ta’lim o‘zaro ta’siri. Interfaol usullar quyidagi vazifalarni hal qilishga imkon beradi:

1. O‘quv materialini o‘zlashtirish jarayonida har bir o‘quvchining faol ishtirok etishi.

2. Kognitiv motivatsiyani oshirish.

3. Muvaffaqiyatli muloqot qilish ko‘nikmalarini o‘rganish (bir-birini tinglash va eshitish, dialog qurish, tushunish uchun savollar berish).

4. Mustaqil ta’lim faoliyati ko‘nikmalarini rivojlantirish: yetakchi va oraliq vazifalarni belgilash, o‘z tanlovining oqibatlarini oldindan ko‘ra bilish, uni xolisona baholash.

5. Liderlik fazilatlarini tarbiyalash.

6. Jamoa va jamoada ishlash qobiliyati.

7. Natijaga erishish uchun birgalikdagi va shaxsiy faoliyat uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish.

Interfaol ta’limning mohiyati shundan iboratki, o‘quv jarayoni shunday tashkil etilganki, deyarli barcha o‘quvchilar o‘quv jarayoniga jalb qilinadi, ular o‘zlari bilgan va o‘ylagan narsalarni tushunish va mulohaza yuritish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. O‘quv materialini o‘rganish, o‘zlashtirish jarayonida o‘quvchilarning birgalikdagi faoliyati har bir kishi o‘zining alohida individual hissasini qo‘shishini, bilim, g‘oyalar, faoliyat usullari almashinuvini anglatadi. Bundan tashqari, bu xayrixohlik va o‘zaro yordam muhitida sodir bo‘ladi, bu nafaqat yangi bilimlarni olishga, balki kognitiv faollikni ham rivojlantirishga imkon beradi. Ushbu turdagi mashg‘ulotlar quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

- bu o‘quvchilarning bir-biri bilan va o‘qituvchi bilan o‘zaro munosabati (to‘g‘ridan-to‘g‘ri yoki bilvosita);

- bu “teng asosda” muloqot jarayoni bo‘lib, unda bunday muloqotning barcha ishtirokchilari undan manfaatdor va ma’lumot almashishga, o‘z g‘oyalari va yechimlarini izhor etishga, muammolarni muhokama qilishga va o‘z nuqtai nazarini himoya qilishga tayyor;

- “haqiqat” ni o‘rgatishdir, ya’ni atrofimizdagi voqelikning real muammolari va vaziyatlariga asoslangan ta’lim.

Boshlang‘ich sinfdagi ta‘limning interfaol shakllaridan foydalanishning maqsadga muvofiqligi butun darsning maqsadlari va uning bosqichlari bilan belgilanadi. Maqsadlarni belgilash va o‘quv jarayonini tashkillash interfaol ta‘limning ayrim usullarini qo‘llash uchun sharoit va imkoniyatlar yaratadi - o‘quvchilarning sinfdagi muloqoti va o‘zaro ta‘siriga asoslangan ta‘lim. Kichik yoshdagi o‘quvchilarning o‘zaro ta‘siriga asoslangan o‘quv jarayonini tashkil etish tanlovli va qisqa muddatli bo‘ladi. Demak, interfaol ta‘lim texnologiyasida o‘quvchilar mehnatini darsning ma‘lum bosqichidagina aniq maqsadni ko‘zlab, ma‘lum vaqt doirasida tashkil etish mumkin. O‘qitishning interfaol usullaridan foydalanishning muhim sharti bu usullarning samaradorlik darajasi, darsni tashkil etishda ularni tanlashning asoslanishi hisoblanadi. Amaliyotda muayyan o‘quv topshiriqlarini tekshirish bosqichida statik juftlik va juft navbatlarda ishlash mumkin. Birinchi holda, bir juftlik o‘quvchilari o‘zaro tekshirish va topshiriqlarni almashishni amalga oshiradilar, ikkinchi holda, o‘quvchilar tomonidan topshiriqlarning tezligiga qarab juftliklar tuziladi va sinf bo‘ylab harakatlanish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Boshlang‘ich sinflarda darsda interfaol o‘qitish usullaridan foydalanish zarur, chunki ular materialni qulay, qiziqarli, jonli va xayoliy shaklda o‘qitishga imkon beradi, bilimlarni yaxshiroq o‘zlashtirishga hissa qo‘shadi, o‘rganishga qiziqish uyg‘otadi, kommunikativ, shaxsiy, ijtimoiy va intellektual qobiliyatlarni shakllantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии [Текст]: учебник / С.А. Смирнов, И.Б. Котова, Е.Н. Шиянов и др. / Под ред. С.А. Смирнова. – М.: Академия, 2001. – С. 176 – 197.
2. Подласый, И.П. Педагогика начальной школы [Текст]: учебное пособие / И.П. Подласый. – М.: ВЛАДОС, 2005. – С. 186 – 208.
3. Агафонова, А.С. Практикум по общей педагогике [Текст]: учебное пособие / А.С. Агафонова. – СПб: Питер, 2003. – С. 146 – 152.
4. Вергелес, Г.И., Конева, В.С. Дидактика [Текст]: учебное пособие для студентов факультетов начального образования. 2-е изд., испр. и доп. / Г.И. Вергелес, В.С. Конева. – М.: Высшая школа, 2006. – С. 89 – 96.